

- Система стандартів.

5. Соціального регулювання.

Наприклад популяризація та поширення серед населення країни йоги.

Вплив на свідомість суспільства через відомих діячів кінематографу, культури або політики.

Зведемо основні методи регулювання розвитку сфери фізичної культури та спорту в табл. 5

Таблиця 5

Система методів регулювання розвитком сфери фізичної культури та спорту

Планування	Адміністративного регулювання	Економічного регулювання	Соціального регулювання	Правові
Планування розвитку сфери фізичної культури і спорту	Заохочення щодо населення занять спорту	Заохочення розвитку соціально справедливої системи	Суспільні рухи	Правове регламентування обов'язкових та добровільних заходів у сфері фізичної культури і спорту
Формування держзамовлень спортивного напрямку у приватних структур	Організація заходів щодо об'єднання зусиль приватно-державного партнерства	Система пільг і податків у сфері фізичної культури і спорту	Демократичні інститути	Адміністративні санкції
Приватизація спортивних об'єктів та реструктуризація економіки	Стимулювання приватного сектору	Заохочення інновацій, меценатства та спонсорства	Вплив на свідомість суспільства та власників капіталу через відомих діячів кінематографу, культури або політики	Система стандартів у сфері фізичної культури і спорту

Таким чином, можливо зробити висновок, що сучасний етап соціально-економічного розвитку має потребу у розвитку економіки та управління сфери фізичної культури та спорту на основі соціальних інновацій, це обґрунтовано недосконалістю механізмів впливу на підвищення ефективності спортивної галузі. Фінансові труднощі перехідного періоду наклали свої негативний відбиток на всю систему фізкультурно-спортивних відносин в Україні. В роботі запропоновано науково-методичні підходи регулювання розвитком сфери фізичної культури та спорту, у вигляді взаємо узгодженої системи методів: планування розвитку та організація НДР, формування держзамовлень, приватизації об'єктів; адміністративне регулювання – організації заходів, заохочення та стимулювання щодо занять спортом; економічне регулювання – система пільг і податків, заохочення інновацій, меценатства та спонсорства; методи соціального та правового регулювання, що які комплексно впливатимуть на розвиток сфери фізичної культури та спорту з урахуванням мінливості економіки.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

- 1.Мартьякова Е.В. Методологические основы инновационного регулирования социального развития / Е.В. Мартьякова // Демография та соціальна політика. – 2008. - №1 – С.63-74.
2. Мартьякова Е.В. Маркетинговые технологии инновационных социальных программ благотворительных организаций. / Е.В. Мартьякова, Е.Ю. Ткаченко. // Культура народов Причерноморья. – 2007. - № 22. – С.38.
- 3.Орлова Н.С. Шляхи удосконалення інноваційної діяльності в корпоративному секторі/ Н.С. Орлова // Державотворчі процеси і соціально-економічні моделі розвитку України на сучасному етапі: Збірник наукових статей: В 2-х т. – Донецьк: ТОВ «Юго-Восток, ЛТД». – 2007. – С.69-73.
4. Чумаченко Н.Г. (академік НАН України, радник Президіуму НАН України) К проблеме сочетания государственного регулирования и рыночной саморегуляции // Экономика Украины. - 2006. - № 8. - С. 79-81.
5. Наукова та інноваційна діяльність в Україні 2009. Статистичний збірник. Державний комітет статистики України, 2010. – 338с.
6. Проект Закону про Державний бюджет України на 2011 рік [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://gska2.rada.gov.ua/pls/zweb_n/webproc4_1?id=&pf3511=39205
7. Адміністративне право України/ [Ю.П. Битяк, В.М. Гарашук, О.В. Дьяченко та ін.; За ред. Ю.П. Битяка]. – К., 2006. – 544с.
8. Маркетинг і менеджмент інноваційного розвитку: монографія/ За заг. ред. д.е.н., проф. С.М. Ілляшенка. – Суми: Університетська книга, 2006. – 728с.

УДК 330.341

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІННОВАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ ЯК УМОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТІЙКОГО ЗРОСТАННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Ніколаєнко А.І., аспірант, Донецький інститут економіки промисловості НАН України (Україна)

Ніколаєнко А.І. Теоретичні засади формування національної інноваційної системи як умови забезпечення стійкого зростання економіки України.

В статті обґрунтовано авторський підхід до визначення та структури національної інноваційної системи, запропоновано модель національної інноваційної системи, яка включає такі сектори: державний, підприємницький, науково-освітній, інфраструктурний, сектор споживачів, усіх її суб'єктів та систему відносин, що їх об'єднує. Визначені об'єкти національної інноваційної системи, в ролі яких виступають: знання, ноу-хау, інновації у фізичному та інформаційному розумінні, що створюються й використовуються з метою отримання прибутку або іншого ефекту. Вони можуть бути втілені в наукові розробки, ліцензії, патенти, промислові зразки – все, що складає об'єкти інтелектуальної власності. Функціонування національної інноваційної системи здійснюється як в ринковому, так і неринковому середовищі. Найважливішим структурним елементом національної інноваційної системи є система економічних, технологічних, організаційно-управлінських відносин, що виникають між усіма суб'єктами в процесі інноваційної діяльності. Проаналізовано проблеми низького рівня розвитку інноваційних процесів в Україні та визначено базові умови формування ефективної національної інноваційної системи.

Ключові слова: інновації, інноваційна політика, інноваційний продукт, конкурентоспроможність.

Ніколаєнко А.И. Теоретические основы формирования национальной инновационной системы как условие обеспечения устойчивого роста экономики Украины.

В статье обоснован авторский подход к определению и структуре национальной инновационной системы, предложена модель национальной инновационной системы, которая включает следующие секторы: государственный, предпринимательский, научно-образовательный, инфраструктурный, сектор потребителей, всех ее субъектов и систему отношений, которые объединяет. Определены

объекты национальной инновационной системы, в роли которых выступают: знания, ноу-хау, инновации в физическом и информационном смысле, что создаются и используются с целью получения прибыли или иного эффекта. Они могут быть воплощены в научные разработки, лицензии, патенты, промышленные образцы - все, что составляет объекты интеллектуальной собственности. Функционирование национальной инновационной системы осуществляется как в рыночной, так и нерыночной среде. Важнейшим структурным элементом национальной инновационной системы является система экономических, технологических, организационно-управленческих отношений, возникающих между всеми субъектами в процессе инновационной деятельности. Проанализированы проблемы низкого уровня развития инновационных процессов в Украине и определены базовые условия формирования эффективной национальной инновационной системы.

Ключевые слова: инновации, инновационная политика, инновационный продукт, конкурентоспособность.

Nikolaenko A. Theoretical Grounds for the Formation of National Innovation System as a Condition of Sustainable Economic Growth of Ukraine.

The article discloses author's approach to the definition and the structure of the national innovation system. We suggested the model of national innovation system which includes the following sectors: state, entrepreneurial, scientific and education, infrastructural, consumers' sector, all of the system subjects and the system which combines them. The objects of the national innovation system were determined and they are the following: knowledge, know-how, innovations in physical and informational meaning which are created and applied in order to get profit or other effect. They may be applied in scientific elaborations, licences, patents, industrial patterns and in all that are objects of intellectual property. The functioning of the national innovation system is carried out at market as well as at the non-market environment. The most important structural element of the national innovation system is the system of economic, technological, organizational and managerial relations that take place among all the subjects in the process of innovation activity. The problems of the low level of development of innovation processes in Ukraine were analysed and the basic conditions of the formation of effective national innovation system were determined.

Key words: innovation, innovation policy, product innovation, competitiveness.

Постановка проблеми. Сучасний стан світового розвитку пов'язаний з процесами широкого розповсюдження знань, інформатизації, нововведень в усі сфери життя. Формується економіка нового типу – постіндустріальна, де виробництво та використання знань відіграє вирішальну роль в системі чинників економічного зростання, створюючи надійну основу для інноваційних процесів. Світовою економічною наукою встановлено, що у постіндустріальній економіці довготривале економічне зростання будь-якого національного господарства можливе лише на основі інноваційного розвитку. Інновації в цьому контексті розглядаються не як самоціль, а як інструмент стимулювання зростання та розвитку. В останнє десятиліття суспільне визнання здобула концепція «сталого розвитку», яка надає цьому питанню додаткової важливості. Якщо зростання повинно забезпечуватись протягом тривалого періоду часу, то політика зростання повинна надавати достатню увагу інноваційним факторам, що знижують різноманітні обмеження на шляху зростання. Виникла потреба створення моделі сталого інноваційного розвитку, альтернатив якій, на думку фахівців, фактично не існує.

В забезпеченні сталого інноваційного розвитку важливу роль відіграє національна інноваційна система (НІС). В Україні поки що не сформовано ефективно діючу інноваційну систему, про що свідчить низький рівень інноваційної активності вітчизняного бізнесу, слабка поширеність інновацій в соціально-економічній сфері, що стримує темпи економічного зростання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В останнє десятиліття проблеми формування та розвитку національних інноваційних систем досліджувалися багатьма вітчизняними та зарубіжними вченими, серед яких слід назвати О.Амошу, Л.Антонюк, Ю.Бажала, Н.Буняка, В.Гейця, А.Гречко, В.Іванова, Н.Іванову, І.Лукинова, І.Микитюка, Л.Федулову, І.Тараненко та ін. Як відзначає Г.Тітаренко, парадигма національної інноваційної системи відображає симбіоз економічних, технічних та інституційних чинників у процесі створення та реалізації нововведень і стала важливим кроком у розумінні детермінанта інноваційного розвитку [1]. В той же час недосконалість діючої системи НІС потребує поглиблення наукових підходів до визначення її сутності й структурних елементів та пошуку шляхів її удосконалення.

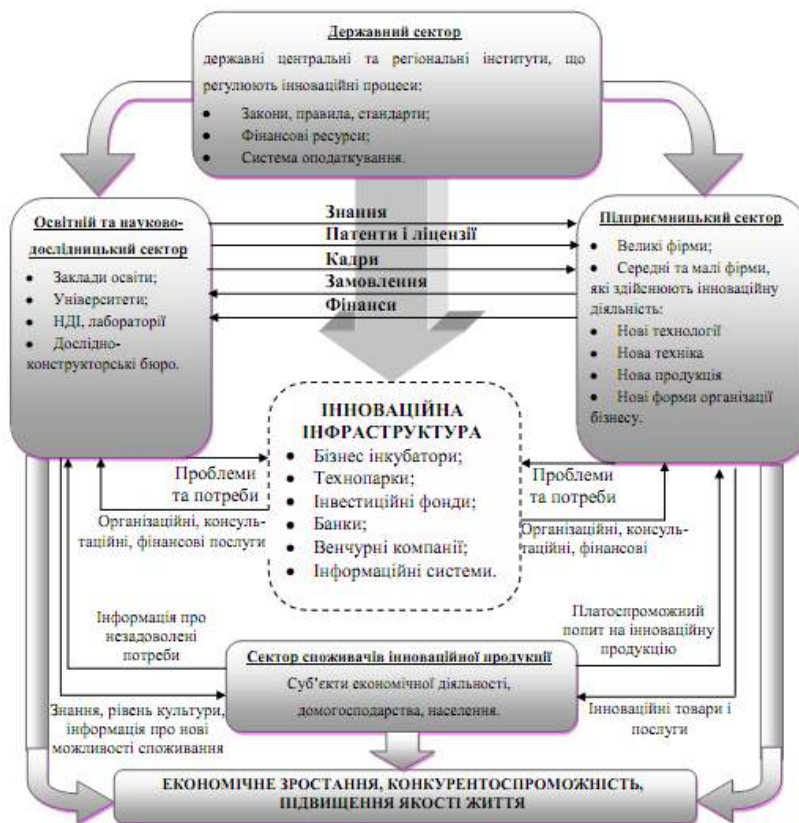

Рис.1. Модель національної інноваційної системи

Виділення невирішеної проблеми. На сучасному етапі існує безліч визначень НІС, оскільки кожен її дослідник виходить із власного розуміння її сутності та із мети дослідження. Так, В. Білозубенко вважає національну інноваційну систему "ядром економіки", заснованою на знаннях. НІС трактується як комплекс взаємозалежних інститутів організаційного і правового характеру, пов'язаних особливою структурою, які забезпечують протікання національного інноваційного процесу, окремі його стадії, а також підкреслює регулюючу роль держави у сфері інноваційного розвитку [2]. О.П.Кавтиш, А.В.Гречко [3] визначають національну інноваційну систему як динамічну, відкриту, структуровану підсистему міжнародної інноваційної системи, що складається із взаємопов'язаних активно співпрацюючих інституцій та забезпечувальних інститутів, які задіяні у процесі створення, акумуляції та реалізації наукових знань, техніки і технологій з урахуванням правових, економічних, організаційних, соціально-культурних умов інноваційного процесу в межах національного господарства і на основі стратегії науково-технологічного розвитку, основною метою якої є підвищення конкурентоздатності економіки та рівня життя населення.

Наведені визначення свідчать про різні підходи щодо розуміння сутності НІС, при цьому вони не суперечать один одному, а лише по різному розставляють акценти. Аналіз різноманітних визначень НІС, які представлені в публікаціях вітчизняних та зарубіжних вчених, дає змогу систематизувати найбільш вагомі риси НІС, до яких слід віднести такі:

- національна інноваційна система включає в себе сукупність різноманітних суб'єктів (організацій, підприємств, університетів, технопарків тощо), які мають переважно національну приналежність;
- усі суб'єкти пов'язані між собою різноманітними організаційно-економічними зв'язками, складають певну систему із власною структурою;
- метою НІС є створення, розповсюдження, комерціалізація нових наукових знань та ідей, що приймають форму іновачій, які можуть бути технологічними, організаційними, соціальними;
- іновачії в сучасних умовах є основним джерелом економічного зростання, конкурентоспроможності, соціального прогресу.

Отже, НІС є складним соціально-економічним явищем, яке включає низку елементів (різноманітних організацій та управлінських структур), об'єднаних системою економічних, організаційних, технологічних, управлінських зв'язків, і має власну структуру. Існують різні підходи до визначення структури інноваційної системи. Одні автори в систему НІС включають лише суб'єктів, які забезпечують створення та впровадження іновачій. Так, І. Багрова та О. Черевко виділяють дві підсистеми національної інноваційної системи: підсистему генерування та розповсюдження знань і підсистему інноваційної інфраструктури [4, с.83].

В. Побірченко включає такі структурні елементи НІС: I. Креативний блок або блок породження знання (університети, наукові інститути, окремі фахівці, складні соціальні мережі, що забезпечують неформальну взаємодію дослідників з різних інститутів та університетів); II. Блок трансферу технологій; III. Блок фінансування; IV. Блок виробництва; V. Блок підготовки кадрів [5, с.158]. Така структура НІС включає лише суб'єктів інноваційної діяльності та не відображає систему зв'язків.

Н. Буняк стверджує, що: «... національна інноваційна система з одного боку є процесом взаємодії між різними інститутами, які займаються виробництвом та комерціалізацією наукового знання в межах держави, а з іншого - результатом цієї взаємодії. Визначальним фактором ефективного функціонування національної інноваційної системи є ступінь партнерства в системі "наука-бізнес-держава", яка об'єднує технологічні, фінансові та організаційні фактори генерування та поширення іновачій» [6]. Перевагою такого визначення структури НІС є наголос на необхідності взаємодії усіх учасників процесу та їх партнерства, що забезпечує функціонування НІС як єдиного цілісного механізму.

В Концепції розвитку національної інноваційної системи, схваленої розпорядженням КМУ від 27.06.2009 р. №680-р, визначено, що НІС включає підсистеми: державного регулювання, освіти, генерації знань, інноваційної інфраструктури і виробництва, а сама НІС трактується як сукупність законодавчих, структурних і функціональних компонентів (інституцій), які задіяні у процесі створення та застосування наукових знань та технологій і визначають правові, економічні, організаційні та соціальні умови для забезпечення інноваційного процесу [7]. В цьому визначенні також упушено систему зв'язків, які відіграють величезну роль в забезпеченні функціонування національної інноваційної системи як єдиного цілого.

Проведений аналіз підходів до структури НІС показав, що існують різноманітні точки зору на це явище. Однак більшості трактовок її структури до її складу включаються тільки суб'єктів інноваційного процесу, що є обмеженим підходом.

Метою даної статті є поглиблення теоретичних підходів до аналізу сутності національної інноваційної системи, визначення її функцій в економічній системі країни та визначення шляхів формування ефективної системи НІС в Україні.

Виклад основного матеріалу. Узагальнюючи результати аналізу вважаємо, що при аналізі структури НІС слід виокремити такі складові елементи: суб'єкти НІС; об'єкти НІС; середовище, де формується НІС; систему зв'язків, які забезпечують протікання та відтворення інноваційного процесу. Автором запропоновано власне бачення моделі НІС, яке доповнює її новими компонентами (рис. 1.). Вона включає в себе чотири основних сектора: державний, який забезпечує регулювання інноваційних процесів; освітній та науково-дослідницький сектор, який продукує знання, наукові розробки, готує кадри для інноваційної діяльності; підприємницький сектор, який забезпечує впровадження іновачій в сферу економічної діяльності; сектор споживачів інноваційної продукції, де формуються потреби і платоспроможний попит на інноваційні блага. Інноваційна інфраструктура опосередковує весь процес розробки та впровадження іновачій у виробництво, забезпечуючи його суб'єктам організаційні, консультаційні та фінансові послуги. В даній моделі усі складові елементи НІС є рівнозначними, тобто мають однакову вагу в забезпеченні інноваційного процесу.

Суб'єкти НІС представлені всіма видами суб'єктів господарювання або їхніх підрозділів, які займаються створенням, розповсюдженням та використанням іновачій (промислові підприємства, венчурні фірми, НДІ, ВНЗ, особливо університети, підприємства та установи інфраструктури інноваційної діяльності), державою в особі органів державного управління і контролю за інноваційними процесами.

Об'єктами НІС виступають знання, ноу-хау, іновачії у фізичному та інформаційному розумінні, що створюються й використовуються з метою отримання прибутку або іншого ефекту. Вони можуть бути втілені в наукові розробки, ліцензії, патенти, промислові зразки – все, що складає об'єкти інтелектуальної власності.

Підприємницький сектор забезпечує впровадження іновачій у реальне виробництво. Він представлений великими, середніми і малими фірмами, які у своїй діяльності впроваджують нові технології, застосовують нові технічні засоби, забезпечують випуск інноваційної продукції, здійснюють організаційні та маркетингові іновачії. Окремі дослідники вважають, що саме фірма є центром інноваційної системи, адже саме вона перетворює нові знання та ідеї в іновачії.

Освітній та науковий сектор є фундаментальною основою НІС. і Високий рівень загальної освіти і професійної підготовки є основною передумовою іновачій. У сучасних умовах набуті позиції окремих країн в світовому рейтингу конкурентоспроможності залежить насамперед від якості системи освіти. Фахівцями Всесвітнього банку визначено, що країни можуть значно прискорити темпи економічного зростання шляхом підвищення рівня освіти, більшої відкритості міжнародної торгівлі та розвитку телекомунікацій. Тому не випадково розвинені країни змушені були звернути увагу на пріоритетний розвиток освіти. Так, у США на це спрямована довгострокова програма 2006 р. щодо підвищення конкурентоспроможності країни. Національна система освіти забезпечує формування для інноваційної економіки робочу силу необхідної якості. Особливо на це наголошують зарубіжні фахівці. Так, Бенгт-Оке Лундвалл підкреслює важливу роль ринку праці та системи освіти для інноваційних процесів [8, с. 3]. Науково-дослідний сектор забезпечує наукові розробки, винаходи, формує інтелектуальну власність, яка є елементом інноваційної системи.

В інноваційній системі важливу роль відіграє інфраструктура, що складається з виробничо-технологічної, фінансової, інформаційно-аналітичної та експертно-консалтингової складової. Вона включає технополіси, технологічні та наукові парки, інноваційні центри та центри трансферу технологій, бізнес-інкубатори та інноваційні структури інших типів. До неї також відносяться фінансово-кредитні заклади, інвестиційні фонди, лізингові та венчурні компанії, інформаційні мережі науково-технічної інформації, експертно-консалтингові та інжинірингові фірми та ін. посередницькі установи. Інноваційна інфраструктура сприяє налагодженню ефективних зв'язків між усіма учасниками інноваційного процесу.

Функціонування національної інноваційної системи здійснюється як в ринковому, так і неринковому середовищі. *Ринкове середовище* пов'язане з діяльністю приватного сектору, з підприємництвом, яке виступає основною силою і виконавцем інноваційної діяльності, орієнтуючись передусім на ринкові сигнали та можливість отримання комерційної вигоди. Сюди відносяться крупні, середні, малі фірми (підприємства), які здійснюють інноваційну діяльність: винахідництво, раціоналізаторство, впровадження нових технологій, нової техніки, освоєння випуску нових товарів і послуг; маркетингові служби, що визначають попит на нову продукцію. Метою їх інноваційної діяльності є отримання прибутку, підвищення конкурентоспроможності бізнесу.

Неринкове середовище обумовлене функціонуванням державного сектору, регуляторною діяльністю держави. Вона визначає стратегічні пріоритети інноваційного розвитку, забезпечує нормативну базу, фінансування освіти, науково-дослідних установ тощо. В основному тут діють неринкові механізми організації інноваційного процесу. Наука не належить до тих сфер суспільного життя, що підлягають виключно ринковому регулюванню. Тому навіть в країнах з розвиненими ринковими відносинами та традиціями держава активно підтримує наукову діяльність як фінансово так і організаційно. Останнім часом багато говориться про комерціалізацію науки, що має на меті стимулювання приватних інвестицій у науку. Проте частка і відповідальність держави в науково-пошуковій діяльності є у світі стабільно високою. Саме державі, державному регулюванню у тісній взаємодії з ринковим механізмом, належить провідне місце у становленні інноваційного типу розвитку. Державна політика відіграє особливу роль. Вона шляхом визначення стратегічних пріоритетів формує інституціональний профіль системи, визначає режим діяльності підприємницького середовища його спрямованість на інновації, визначає напрямки фундаментальних досліджень та їх орієнтацію на ринок, формує систему мотивації науково-дослідної активності, її спрямованість у бік виробництва, забезпечує організацію сектору вищої освіти.

Найважливішим структурним елементом НІС є система економічних, технологічних, організаційно-управлінських відносин, що виникають між усіма суб'єктами в процесі інноваційної діяльності. Економічні відносини охоплюють процеси фінансування усіх видів інноваційної діяльності, його матеріального забезпечення, виробництва і реалізації інноваційної продукції, отримання прибутку, оподаткування тощо. Технологічні відносини стосуються послідовних процесів інноваційного циклу, від ідеї до наукової розробки, її втілення в проектну документацію та конструкторську розробку, її подальше впровадження у виробництво. Організаційно-управлінські відносини забезпечують організацію науково-дослідної роботи, її спрямованість на потреби виробництва та споживачів, безпосередню організацію виробничого процесу, планування інноваційної діяльності, укладання угод, контроль за їх виконанням тощо.

Національна інноваційна система виконує низку важливих функцій в соціально-економічній системі суспільства, а саме: забезпечує послідовну модернізацію всієї суспільної системи, починаючи від матеріально-технічної бази економіки і кінчаючи суспільними відносинами, її перехід на новий більш прогресивний рівень;

- виступає в сучасних умовах суспільного розвитку найбільш вагомим чинником економічного зростання;
- є базовою основою конкурентоспроможності окремих компаній, економіки регіонів та країни в цілому;
- забезпечує технологічні можливості ресурсозбереження та переходу до моделі сталого розвитку;
- є одним із вагомих чинників підвищення рівня та якості життя широких верств населення.

Слід відзначити, що в Україні не створено повноцінної ефективно діючої національної інноваційної системи. Кожен її структурний елемент має суттєві проблеми розвитку. Так, система генерації знань, основним елементом якої є науково-дослідницький сектор, має проблеми з недостатністю фінансування, скороченням чисельності наукових організацій та кадрів, а також зменшенням кількості виконаних наукових та науково-технічних робіт. Так, у 2013 р. питома вага загального обсягу витрат у ВВП становила 0,77%, у т. ч. за рахунок коштів державного бюджету – 0,33%. За даними Євростату, у 2012р. середній рівень обсягу витрат на наукові дослідження та розробки країн ЄС-27 у ВВП становив 2,06%. Більшою частка витрат на дослідження та розробки була у Фінляндії – 3,55%, Швеції – 3,41%, Данії – 2,99%, Німеччині – 2,92%, Австрії – 2,84%, Словенії – 2,80%, Франції – 2,26%, Бельгії – 2,24%, Естонії – 2,18% та Нідерландах – 2,16%

У 2013р. загальний обсяг витрат на виконання наукових та науково-технічних робіт власними силами організацій порівняно з 2012р. збільшився на 0,4% і становив 11161,1 млн.грн., однак кількість виконаних робіт зменшується: у 2010 р. було виконано 63,9 тис. робіт, з них 6,3 тис. зі створення нових видів техніки та 5,4 зі створення нових видів технологій; у 2013 р. кількість виконаних робіт відповідно була такою – 47,9; 5,6; 5,0 тис. одиниць. Слід відзначити також зменшення кількості заявок на видачу охоронних документів та отриманих охоронних документів у Державній службі інтелектуальної власності України: у 2012 р. було подано 8514 заявок, у 2013 р. – 8348 заявок; отримано охоронних документів у 2012 р. 8552 одиниці, у 2013 р.- 8432 [9].

Знижується інноваційна активність промислових підприємств. У 2013р. інноваційною діяльністю у промисловості займалися 1715 підприємств, або 16,8% обстежених (у 2012р. таких було 1758, або 17,4%). Лише три чверті інноваційно активних промислових підприємств займалися впровадженням інновацій (або 12,9% обстежених промислових) – це на 4,3% менше, ніж у 2012р. Інноваційні види продукції впроваджували 683 підприємства, кількість яких становила 3138 найменувань, з них 809 – нові види машин, устаткування, прилади, апарати тощо. Нову виключно для ринку продукцію впровадили 171 підприємство кількістю 640 найменувань. У 2013р. 1031 підприємство реалізувало інноваційної продукції на 35,9 млрд.грн., або 3,3% загального обсягу реалізованої промислової продукції, що було менше ніж у 2012р (36,2 млрд. грн.) [9].

Наведені дані говорять про стагнацію інноваційного процесу в Україні, що є основним стримуючим чинником економічного зростання та підвищення конкурентоспроможності країни на міжнародному рівні. В сучасних умовах глибокої економічної кризи, ускладненої розрухою внаслідок воєнних дій на Сході, лише перехід на інноваційний шлях розвитку дає шанс на вирішення внутрішніх соціально-економічних проблем та подолання суттєвого відставання від розвинених країн світу. Цьому має сприяти побудова дієвої національної інноваційної системи.

Висновки і пропозиції.

Результати дослідження вказують, що сформована в Україні НІС не забезпечує розвиток інноваційної діяльності, в ній не розвинена як система ринкових стимулів інноваційної діяльності, так і механізми державного регулювання цього процесу. В процесі удосконалення НІС слід враховувати найбільш вагомні чинники формування інноваційної системи на національному рівні, до яких слід віднести:

- рівень технологічного розвитку економіки країни. Досвід розвитку різноманітних країн свідчить, що там, де переважають другий та третій технологічні уклади, впровадження інновацій здійснюється дуже повільними темпами, оскільки несформованою є технологічна база для інноваційного розвитку;

- рівень розвитку людського та інтелектуального капіталу, оскільки саме він забезпечує потік нових ідей, наукових розробок, які є основою технологічних, соціальних та організаційних інновацій;

- інституційне середовище, яке створено в країні: законодавча база, стратегії та програми інноваційного розвитку, регуляторна політика щодо розвитку підприємництва, формування конкурентного середовища, створення сприятливого інвестиційного клімату тощо.

Для формування в Україні ефективно діючої інноваційної системи необхідно, по-перше, *подолання технологічного та структурного консерватизму економіки*, пов'язаного з орієнтацією переважно на розвиток традиційних галузей індустріальної економіки (добувної, металургійної, машинобудування тощо) та забезпечення розвитку промислового комплексу на новій високотехнологічній основі й одночасний розвиток сучасних високотехнологічних видів економічної діяльності, що базуються на нанотехнологіях, біотехнологіях, когнітивних та інформаційно-комунікаційних технологіях.

По-друге, необхідно *забезпечити потужний розвиток освітнього та науково-дослідного комплексу*, його інтеграцію у відповідну міжнародну систему. Науковим установам і університетам слід подолати відносну ізоляцію, більш широко приймати участь у різноманітних міжнародних проектах, при цьому доцільно фокусувати наукові розробки у конкретних галузях знань, де вони утримують лідируючі позиції.

По-третє, для об'єднання основних елементів інноваційної системи, які забезпечують генерацію, використання та розповсюдження знань необхідно сприяти формуванню *інноваційних кластерів*, які об'єднували б освіту, науку, виробництво, інфраструктурні об'єкти, та були б здатні забезпечити більш повне та ефективне використання природних ресурсів, наукового, виробничого та кадрового потенціалу та сприяли зниженню витрат і ризиків при виробництві інноваційної продукції.

По-четверте, необхідно створити такі базові *інституціональні передумови* для інноваційного розвитку, як розвиток конкурентного середовища, подолання монополізму економіки, зрощення влади і бізнесу, корупції в державних органах, що створює сприятливе середовище для підприємництва та інноваційної діяльності.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Титаренко Г.Б. Тенденції розвитку національної інноваційної системи України/ Г.Б.Титаренко // Вісник СумДУ. Серія Економіка.- 2013.-№ 4.- С.155-161.
2. Білозубенко В.С. Роль національної інноваційної системи у підтриманні інноваційної активності / В.С. Білозубенко // Вісник Донецького національного університету економіки і торгівлі ім. М. Туган-Барановського. Сер. Економічні науки . – 2009 . – № 4 . – С.13-20.
3. Кавтиш О.П. Теоретико-методологічні підходи до визначення національної інноваційної системи / О.П. Кавтиш, А.В. Гречко // Інноваційна економіка. Всеукраїнський науково-виробничий журнал. - 2011. - № 2. - с. 223-228
4. Багрова І.В. Національна інноваційна система України: характеристика та проблеми становлення / І.В. Багрова, О.Л. Черевко // Вісник ДДФА. – 2010. - №2 (24). - с. 81 – 90
5. Побірченко В.В. Національні інноваційні системи в глобальній економіці/ В.В.Побірченко// Ученые записки Таврического национального университета имени В.И. Вернадского. Серия «Экономика и управление». Том 24 (63). - 2011 г. - № 1. - С. 155-163.
6. Буняк Н.М. Сутність національної інноваційної системи/ Н.М.Буняк// Ефективна економіка. - 2011.- № 7 [Електронний ресурс].- Режим доступу: www.economy.nayka.com.ua
7. Концепція розвитку національної інноваційної системи . Схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17 червня 2009 р. N 680-р [Електронний ресурс]. - Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/laws/show/680-2009-p
8. Он придумал национальную инновационную систему (Интервью профессора экономики на Кафедре бизнеса в Aalborg University (Дания) Бенгт-Оке Лундвалла) // Инновационные тренды. – 2011. – № 10. – С. 3–4.
9. Наукова та інноваційна діяльність в Україні. Статистичний збірник [Електронний ресурс]. - Режим доступу: 2013http://ukrstat.org/uk/druk/publicat/kat_u/publnauka_u.htm

УДК 001.895 (477)

ИННОВАЦИОННОЕ РАЗВИТИЕ ЭКОНОМИКИ И ТЕХНОПАРКИ В НАУКОЁМКОМ ПРОИЗВОДСТВЕ ПРОМЫШЛЕННОГО КОМПЛЕКСА ВОСТОКА УКРАИНЫ

Пожидаев Е.А., к.полит.н., науч. сотр. Регионального филиала Национального института стратегических исследований в г. Донецке

Пожидаев Е.О. Інноваційний розвиток економіки і технопарки в наукоємному виробництві промислового комплексу сходу України.

У статті аналізуються проблеми і можливості інноваційного розвитку економіки України. Вивчаються проблемні та перспективні питання диверсифікації економіки країни. Розглядається правовий аспект функціонування технопарків та інших форм інноваційну діяльності в Україні. У зв'язку з цим обгрунтовано необхідність оновлення та впровадження інноваційних технологій для підвищення конкурентоспроможності сходу України. В даному контексті розкривається роль технопарків як ефективного інструменту в наукоємні виробництві промислового комплексу Донбасу. З урахуванням досвіду роботи технологічних парків Донбасу представлені рекомендації щодо формування нової стратегії розвитку економіки України, а також перспективні напрямки функціонування технопарків в східному регіоні країни.

Ключові слова: диверсифікація регіональної економіки, ефективна інноваційна політика, модернізація господарчого комплексу, технологічні парки.

Пожидаев Е.А. Инновационное развитие экономики и технопарки в наукоёмком производстве промышленного комплекса востока Украины.

В статье анализируются проблемы и возможности инновационного развития экономики Украины. Изучаются проблемные и перспективные вопросы диверсификации экономики страны. Рассматривается правовой аспект функционирования технопарков и других форм инновационную деятельности в Украине. В связи с этим обоснована необходимость обновления и внедрения инновационных технологий для повышения конкурентоспособности востока Украины. В данном контексте раскрывается роль технопарков как эффективного инструмента в наукоёмком производстве промышленного комплекса Донбасса. С учётом опыта работы технологических парков Донбасса представлены рекомендации относительно формирования новой стратегии развития экономики Украины, а также перспективные направления функционирования технопарков в восточном регионе страны.

Ключевые слова: диверсификация региональной экономики, эффективная инновационная политика, модернизация хозяйственного комплекса, технологические парки.

Pozhidaev E. Innovative development of economy and technology parks in the high technology manufacturing industrial complex east of Ukraine.

The article analyzes the challenges and opportunities of innovation development of economy of Ukraine. We study the problem and future issues of diversification of the economy. The legal aspects of the operation of industrial parks and other forms of innovative activity in Ukraine. In this context the necessity of updating and implementation of innovative technologies to enhance the competitiveness of eastern Ukraine. In this context, the role of technology parks is revealed as an effective tool in the production of high technology industrial complex Donbass. Given the experience of technology parks Donbass author presents recommendations regarding the formation of a new strategy of economic development of Ukraine, as well as promising areas of operation of industrial parks in the eastern region of the country.